

1.

Prišla nam je njegova žena, dok je Nazim, pridržavajući svoju ruku, odlučio da nam sam spremi čaj. Išćupao se iz fotelje, pa je sa svakim korakom, od raznih mogućnosti, morao da bira prave položaje za glavu, ramena, torzo i ruke, kako bi iznova mogao da pronađe ravnotežu. Tada sam prvi put svojim očima video da se on nikada nije sasvim oporavio. Ništa nisam razumeo, odnosno, razumeo sam samo da je svaki događaj uvek vodio do sledećeg, u klaustrofobičnoj zakonitosti uzroka i posledica, ali i to što sam razumeo nisam zapravo zaista shvatao: nisam mogao da zamislim da je čovek koji je sad, ljuljajući se kao galija, nestao u kuhinji, isti onaj mladić koji se nekada stvorio pred nama, zajedno sa svojom braćom, da bi zatim nešto kasnije bio odnesen, ostavljajući nas usred zamiruće rotacione svetlosti.

Gledao sam Sibil i pitao se da li i ona vidi isti ponor. Sigurno se i njoj vrtelo u glavi kao i meni, nije moglo biti drugačije. Ona ništa nije uradila, ali je sve videla i, osvetljen uličnim lampama, pred njenim očima se odigrao čitav niz događaja, tako da od svih nas ona još ponajbolje zna šta se stvarno dogodilo – sumnjiva privilegija svedoka. Ali njeno lice se zarumenilo, šake

je držala među butinama, potkolenice su joj ostale raširene, a stopala bila okrenuta ka unutra, sedela je kao učenica, pa, ako je i postala plen svoje sumnjičavosti, nije ni po čemu dopustila da se to vidi.

Iz kuhinje je dopiralo džangrljanje, u dnevnoj sobi je vladao mir, a iza prozora prostirao se grad, smiren u dolini. Pustio sam pogled da luta, velike sofa i fotelje, kičasta lampa, fotografija Bosfora, tapete na zidovima sa motivima Bosfora, vaza sa Bosforom, to je bilo skoro sve, ne, bilo je više toga, naravno da je bilo više, i to u uglu, kod vrata prema predsoblju video sam sklopljena invalidska kolica. Njegova žena se nije pomerala, marama je od njenog lica iskrojila krug, oči su joj bile krupne i vlažne. Možda mi se to učinilo zbog čistote njenog pogleda, ali bio sam ubeđen da ona ništa nije znala o tuči, nikada joj nije ispričao, nije znala da li je postao invalid zbog nekog nesrećnog pada, saobraćajne nesreće ili moždanog udara, njoj smo Sibil i ja sigurno izgledali kao potpuni stranci, kao pali s neba. Ona to zaista i nije morala da zna, događaji nastupaju nezavisno jedni od drugih, ali za nas je ta veza i te kako postojala, mi smo je sami načinili, mi smo želeli da ona postoji, zbog Nazima, jer zašto bismo se inače osetili prozvanima zbog nestanka njegove ćerke i doputovali u Mastroht da im pomognemo?

Iskreno govoreći, mi ništa nismo imali s tim nestankom. Ali nas je taj događaj pogodio – jer nestanak ćerke jeste kob koju ne zaslužuje nijedan roditelj, a ponajmanje Nazim.

Kad je ponovo ušao, zaustavio sam dah. Čajni poslužavnik je izgledao kao da lebdi po sobi nezavisno od njegovog ljuljanja, bila je to velika veština koju je sigurno uvežbavao godinama, nije se time više ni ponosio, ili možda jeste, na trenutak, pokazujući nam kako bez problema može da nosi šoljice. Nasmehio sam se svojim najprijatnijim smeškom, hteo sam da mu time pomognem da se oseća što lakše i da ga, kada bi to moglo, oslobodim njegove mane, ali kada sam uzeo šolju i video da on šolju nije bio napunio čak ni do pola, shvatio sam da uopšte nije trebalo da dolazimo kod njega. Ništa ne može da se ispravi i popravi, svaki pokušaj u tom smeru može da donese probleme ne samo Nazimu nego i Sibil i meni.

Jednom šakom se uhvatio za rukohvat, drugu je postavio na sedište, pa se polako spustio. Više nego sama njegova mana prenerazilo me je njegovo vladanje situacijom. Naučio je da živi sa svojom manom, načinivši je neotudivim delom sebe, pa nam je svakim svojim pokretom iznova ukazivao na sve ono što nije pripadalo nama, nego samo njemu, kao da je samo on imao pravo na to što se dogodilo, na prvu i poslednju reč. Može da zvuči preterano, kao plod umišljenosti, ali šta nam drugo stoji na raspolaganju da bismo shvatili stvarnost nego umišljenost? Ne postoji nijedno razumevanje bez umišljenosti, umišljenost je esencija razumevanja, njen neizostavni deo, bez kojeg bismo oko sebe zurili praznim očima i ništa ne bismo saznali. Isto to je važno i za Nazima, nisam sumnjao u to da je on došao do istog zaključka i da je zbog toga pristao na naš predlog. Ovo mu je bila prilika da nam

pod nos gurne svoju pritužbu na prošlost i osedla nas krivicom za svoju nesreću, jer ta krivica mora na kraju negde da bude pohranjena, iako ni ja ni Sibil nismo ništa skrivili.

Imao je dovoljno vremena da se nagne i, zatvorivši oči, prisloni šoljicu na usne i srkne tri mišja gutljaja. Isto tako tromo vratio je šoljicu i ostao da zuri u nju, pustio je nas da počnemo, iako je pre nekoliko dana, doduše posle dugog ćutanja, u telefon promrmljao „dobro, dođite onda, ako hoćete“, ali je na svaki način želeo da umanji utisak toga da je njemu i njegovoj ženi uopšte potrebna pomoć, pa smo morali da se izborimo sa činjenicom da je to bila naša želja a ne njegova, i da smo mi tamo, na devetom spratu, sa svojim dobrim namerama utonuli u njegovu sofou kao u živi pesak.

Gledao sam u njega bez bojazni. Okrenuo je prema meni samo glavu, pa sam mu video oči, tužne kao u krave, a on me je gledao kao da već tako može dovoljno toga da se kaže. Nisam više izdržao i hteo sam nešto da ga pitam, nešto što bi pokrenulo razgovor, hteo sam da ga pitam da nam još jednom sve ispriča o svojoj ćerki, sve čega bi on i njegova žena mogli da se sete o toj večeri i onome što joj je prethodilo, ali su prve reči stigle ipak od njega, „nas niko ne uzima za ozbiljno“, rekao je glasom koji je zvučao kao da dolazi iz daljine, a onda je, posle pauze u kojoj je njegov pogled još dublje rovario po mom pogledu, dodao: „ne uzimaju nas za ozbiljno, kažu da će se vratiti, da je samo pobegla, da se često dešava da devojka u pubertetu ode od kuće, tako kažu“.